הד הד

ЭХО

תרגומי השירה הלירית לעברית מאת אדולף גומן

Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

פדריקו גרסיה לורקה

פואמה על קנטה חונדו

F.Garcia Lorca

El libro “Poema del cante jondo”

poemas del español **ספר שירים מספרדית**

adolf.goman@gmail.com

במלות 120 שנה להולדתו של המשורר

פ.גרסיה לורקה

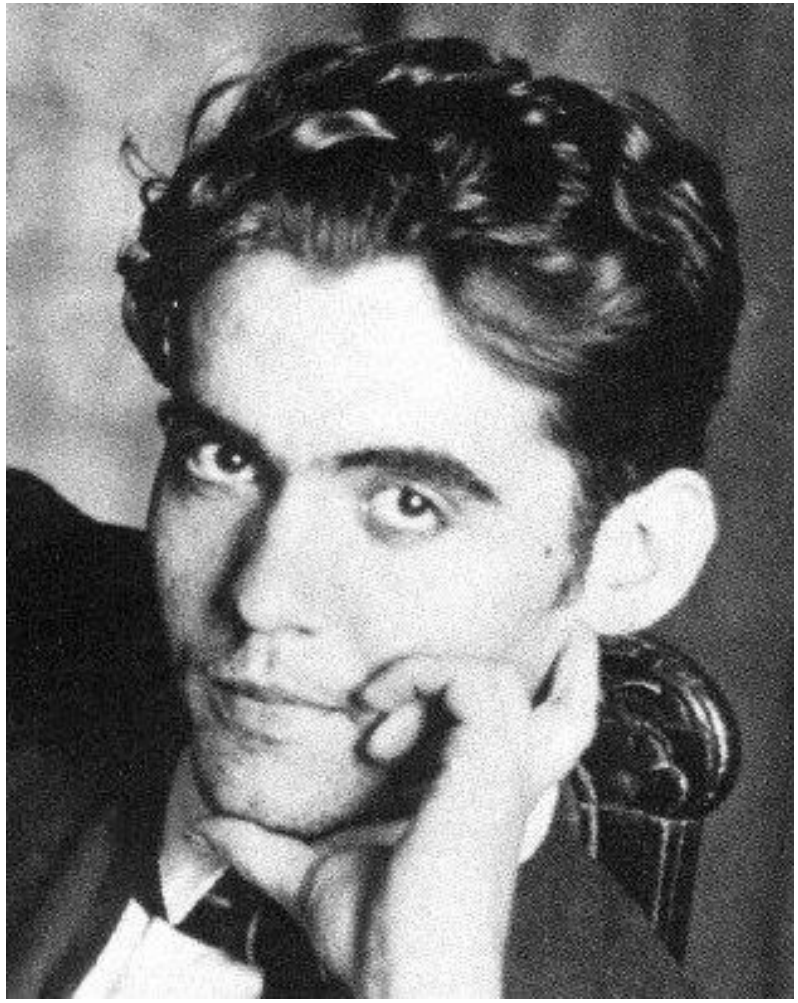

(1898 – 1936)

Contenido

Acerca de Federico Garcia Lorca

El libro “Poema del cante jondo”

Baladilla de los tres ríos

Poema de la seguiriya gitana

Paisaje
La guitarra
El grito
El silencio
El paso de la seguiriya
Después de pasar
Y después

Poema de la soleá

Tierra seca
Pueblo
Puñal
Encrucijada
¡Ay!
Sorpresa
La soleá
Cueva
Encuentro
Alba

Poema de la saeta

Arqueros
Noche

תוכן העניינים

על פדריקו גרסיה לורקה

הספר "פוֹאֶמַה עַל קַנְטֶה חוֹנְדוֹ"

בַּלָּדָה קְטַנָּה עַל שְׁלוֹשֶׁת הַנְּהָרוֹת

פוֹאֶמַה עַל הַסִּיגִירִיָה הַצוֹעֲנִית

הַנּוֹף
הַגִּיטָרָה
הַצְעָקָה
הַשֶּׁקֶט
פְּסִיעַת סִיגִירִיָה
אַחֲרֵי שֶׁהַכֹּל יַעֲבֹר
וְאַחֲרֵי כְּכְלוֹת הַכֹּל

פוֹאֶמַה עַל הַסוֹלֵאָה

אֶרֶץ חֲרֵבָה
הַכְּפָר
סַכִּין
פַּרְשַׁת דְּרָכִים
הוֹ!
הַפְתָּעָה
סוֹלֵאָה
הַמְּעָרָה
פְּגִישָׁה
הַשַּׁחַר

פוֹאֶמַה עַל הַסַּאֶטָה

קַשָּׁתִים

Sevilla	לִילָה
Procesión	סֶבִילְיָה
Paso	תַּהֲלוּכָה
Saeta	הַצְעָדָה
Balcón	הַסַאֶטָה
Madrugada	מִרְפֶּסֶת
	הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר

Gráfico de la Petenera

שִׁרטוּט שֶׁל הַפֶּטֶנֶרָה

Campana Bordón	כְּנֵסִיַּת בּוֹרְדוֹן
Camino	הַדֶּרֶךְ
Las seis cuerdas	שִׁשָּׁה מֵיתָרִים
Danza	רִיקוּד
Muerte de la Petenera	מוֹת פֶּטֶנֶרָה
Falseta	פַלְסֶטָה
De "profundis"	“De profundis”
Clamor	יְלֶלָה

Dos muchachas

שְׁתֵּי בַּחוּרוֹת

La Lola	לוֹלָה
Amparo	אַמְפָּרוֹ

Viñetas flamencas

קֶשְׁוּיֹטֵי פְלַמֶנְקוֹ

Retrato de Silverio Franconetti	דְיוּקָנוֹ שֶׁל סִילְבֶּרִיוֹ פְרַנְקוֹנֶטִי
Juan Breva	חוּאָן בְּרֶבָה
Café cantante	עַל בִּימַת בֵּית-קָפֶה
Lamentación de la muerte	קִינוֹת לִפְנֵי הַמָּוֶת
Conjuro	כְּשׁוּף
Memento	Memento

Tres ciudades

שָׁלוֹשׁ עֲרִים

Malagueña	מַלָגוּאֶנְיָה
Barrio de Córdoba	

Baile

שְׁכוּנָה בְּקוֹרְדוֹבָה
רְקִידָה

Seis caprichos

שֵׁשׁ קַפְּרִיצִ'יו

Adivinanza de la guitarra
Candil
Crótalo
Chumbera
Pita
Cruz

חִידַת הַגִּיטָרָה
מְנוֹרַת הַ
קַסְטָנִים
קַקְטוּס
אֲגָבָה
הַצְּלָב

על פדריקו גרסיה לורקה

פדריקו גרסיה לורקה הוא מחזאי ומשורר ספרדי מפורסם. הכישרון שלו התפשט לתחומי אמנות רבים, כולל מוסיקה. לורקה היה מאוד נחשב בתחום הגרפיקה. הוא ידוע בתור דמות בולטת בקרב חברי "הדור 27".

המשורר נולד במשפחה של חקלאי פשוט בעיר קטנה, הסמוכה לגרנדה. הנער עסק במוזיקה וחיבב ציור, אחר כך עבר לכתוב שירה.

באוניברסיטת גרנדה למד משפטים. הוא התרשם מטיול לקסטיליה ב-1918, ופרסם ספר בפרוזה בכספו שלו. ב-1919 הועבר המשורר למחלקה הספרותית של אוניברסיטת מדריד, שם יחד עם תלמידים אחרים סידר מופעי תיאטרון. היה ידוע בקריאה פומבית של שיריו. בשנת 1921 לורקה החליט לפרסם שירים, האוסף נקרא פשוט "ספר השירים". ניכרת בו השפעה של חימנז ודאריו, אבל שיריו של לורקה היו מוזיקליים במיוחד, קרובים לאמנות עממית.

בשנת 1927 הוא פרסם אוסף "שירים", שבו החיים מיוצגים באור דרמטי, האופייני לשירים אנדלוסיים פופולריים. בשנים אלה חיבב המשורר את המסורת האנדלוסית, "שירה עמוקה" (קנטה חונדו), וכתב ספר בשם זה בשנת 1921 (שיצא לאור רק בשנת 1931). באותה שנה בברצלונה התקיימה תערוכת הציורים הראשונה שלו. אז הוקמה קבוצה בשם "הדור 27", שכללה אישים מפורסמים כגון לואיס בונואל, רפאל אלברטי וסלבדור דאלי.

בשנת 1929 אורגנה להקת התיאטרון "בלאגאן" שבראשה עמד לורקה. המשתתפים הציבו כמטרה את תחיית העניין לדרמה הקלאסית של ספרד. הם נתנו בכפרים הופעות מחזות של סרוונטס, קלדרון ולופה דה וגה. ההצלחה המדהימה הראשונה באה בזכות "מריאנה פינדה". התפאורות לבמה נעשו על ידי סלבדור דאלי.

תהילה באה ללורקה בספרד ובחו"ל עם אוסף שירים "רומסרו צועני" שפורסם בשנת 1928. לורקה גם נהנה מהצלחת "שיר עלוב", שיצא לאור ב-1931. בעבודות אלה, הכישרון של לורקה התגלה במלואו. תפיסת החיים שלו מלאה בפטליזם וחום רגשי עצום.

בשנת 1929 יצא המשורר לניו יורק, למד אנגלית באוניברסיטת קולומביה. כאן התיידד עם חברות תיאטרוניות רבות, מקצועיות וחובבניות כאחד. כך נולד האוסף "משורר בניו יורק", שיצא לאור רק ב-1942, לאחר מותו של לורקה. בהשראת התיאטרון, בשובו למולדתו ב-1931, אסף המשורר את הלהקה משלו. המבחן שלו עצמו בדרמה היה מוצלח. פרסים רבים הפכו אותו לפופולרי מאוד. ב-1933 לורקה נסע לבואנוס איירס כדי לעלות את המחזות שלו שם.

אחד המחזות המפורסמים ביותר של לורקה הוא עדיין "חתונת הדמים", ההצגה הועלתה במדריד בשנת 1933. המחבר הגה את העבודה כחלק הראשון של הטרילוגיה "היקום הספרדי". בלב כל שלוש ההצגות נמצאות דמויות טרגדיות של נשים, שגרמו לעימות דמים. החלק השני נכתב ב-1934 - זו הטרגדיה

"ירמה". המבקרים תקפו את המחזאי, האשימו אותו בהזנחת המסורת הספרדית. ב-1935 כתב לורקה את הטרגדיה "בית ברנרדה אלבה". זהו סוף הטרילוגיה. במהלך חייו של המחבר, הטרגדיה לא נתקבלה, אבל היא נחשבת כהישג הגבוה ביותר שלו בתחום הדרמטורגיה.

היצירה הפואטית האחרונה של הגאון הספרותי היא "קינה על איגנסיו סאנצ'ס מגיאס", שנכתבה ב-1935. היא מוקדשת למותו של אחד מידידיו הקרובים שלו, לוחם שוורים מפורסם.

באותן השנים כתב לורקה שני ספרי שירה חשובים "דיוואן טמרית" ו"סונטות אהבה אפלה".

בקיץ 1936 תכנן לורקה לנסוע למקסיקו, אך לפני כן החליט ללכת לארץ מולדתו. מלחמת האזרחים בספרד כבר החלה להתפתח. בדרום ספרד, פרץ מרד צבאי. חיל המצב של גרנדה הצטרף גם הוא למורדים. נציגי הממשלה החדשה החלו מיד במעצרים והוצאות להורג. כל תומכיו של הרפובליקאים ו"השמאל" היו בסכנה.

למרות שלורקה לא היה חבר במפלגות פוליטיות, הוא נחשב "שמאלני". ב-18 באוגוסט 1936 הוא נעצר, וכבר ב-19 באוגוסט, יחד עם שני מטדורים ומורה בבית הספר הוצא להורג.

ב-2008, ביוזמת נכדתו, נפתחו קברי האחים, אך הגופה של לורקה לא נמצאה. העובדה כי לורקה חזה את מותו ואת המיקום הלא ידוע של מקום הקבורה מפתיעה. תומכי גנרל פראנקו הכריזו על כל השירים וההצגות של לורקה מחוץ לחוק, הם נשרפו בפומבי בגרנדה.

יצירות לורקה הן רבות פנים, משולבות עם התודעה העממית. השירה שלו טרגית, קרובה לקאנטה הונדו (אמנות מוזיקלית עממית), ומביאה את אווירת הדמדומים והלילה, ואת אי קיום.

יצירות המשורר מתורגמות לעשרות שפות, נחשבות פולחניות במולדתן ונהנות מכבוד רב במדינות שונות.

* * * * *

פלמנקו הוא סגנון האמנות שהתפתח באנדלוסיה בדרום ספרד בתקופות שלפני הרקונקיסטה ולאחריה, וספג השפעות תרבותיות של העמים השונים שחיו אז באזור :ספרדים ,צוענים ,מוסלמים ואף יהודים. הפלמנקו נודע בהיותו סגנון מוזיקלי, אשר מבוסס על כ-60 סוגי מקצבים, שחלקם מורכבים ביותר.

מקורו של פלמנקו בשירת הרועים בהרים. בהמשך התפתחותו צורפה הגיטרה ,כיוון שהייתה כלי ליווי פופולרי בספרד דאז, יחד עם מחיאות הכפיים ורקיעות קצביות. מאוחר יותר התפתח הריקוד .כך נוצר השילוש המפורסם - שירה, גיטרה וריקוד. מקור השם פלמנקו אינו ידוע, ישנה סברה הקושרת אותו למילה הערבית פאלח וישנה סברה הקושרת אותו למילה הלטינית פלמה (בעברית אש) בגלל האמוציות הרבות המובאות בריקוד ובשירה. הפלמנקו נחלק לסגנונות שונים, שלכל אחד מהם קצב משלו והרמוניות מסוימות. במקרים רבים סגנון מסוים מקושר לאזור מסוים באנדלוסיה. למבצעי פלמנקו בגדים ואביזרים מיוחדים, כמו: נעלי עקב, חצאית/שמלה שופעת בד ,מניפה,קסטנייטות ,מנטון (צעיף) ועוד.

בשנת 2010 הכיר ארגון אונסק"ו בפלמנקו כמורשת תרבותית בלתי מוחשית. (מוויקיפדיה)

"היהודים הביאו לפלמנקו לפחות שני סוגי שירים, שמקורם היהודי קשה מאוד להכחיש - הם סַאֶטוֹת ישנות (ליטורגיה טהורה של בית כנסת) ופֶטֶנֶרָה. חוקרי פלמנקו אחרים מצאו הדים לשירה של בית הכנסת ולתפילה היהודית "כל נדרי" בכמה מסגנונות הפלמנקו המקוריים - בסִיגִירִיָה, וכן בסַאֶטָה."
http://www.flamenco-nn.ru/history-of-flamenco

"יהודים שגורשו מספרד בסוף המאה ה-15, שרו את השירים הספרדיים הישנים הללו בתערובת עברית עם מילות הפטנרה. יש הטוענים כי שיר הפטנרה נמסר מדור לדור אצל היהודים האלה. אחרים מאמינים, כי הפטנרה שהיום הוא חלק מרפרטואר פלמנקו, עצמו יצא כשיר יהודי בספרד."
https://ngasanova.livejournal.com/872897.html

הספר "פּוֹאֵמָה עַל קַנְטֶה חוֹנְדוֹ"

קַנְטֶה חוֹנְדוֹ (ספרדית, בדיאלקט האנדלוסי) - "שירה עמוקה", כלומר שירה בסגנון דרמטי חמור, סוג של מוסיקה ושירה של פלמנקו, השכבה הוותיקה והטהורה ביותר.

קנטה חונדו מאופיין בשירה סולו עם זמרה חופשית וקריאות בשפע. ההבדלים בין הז'אנרים של קנטה חונדו אינם תמיד ברורים וחד משמעיים; חלקם מסווגים כמודרניים יותר ומקורם באלה הבסיסיים והארכאיים (למשל, סאטס, מרטינט וסיגירייה באים מז'אנר "טונה").

ז'אנרים מסוימים מבוצעים רק סולו ובלי כל "טונאליות" הרמונית. אחרים שרים בליווי גיטרות ו / או כלי הקשה. הקהל תמיד במהלך המופע מעודד את הסולן עם הקריאה olé, למעט סַאֶטָה - שיר של צער רוחני במהלך תהלוכה דתית.

לורקה טען: "קנטה חונדו עמוק מאוד, עמוק יותר מכל התהום והים, עמוק הרבה יותר מהלב שבו הוא נשמע היום, והקול שבו הוא קם לתחייה - כמעט אין לו תחתית. הוא בא משבטים קדומים, החוצים את בתי קברותם מאות שנים בסערות. זה בא מהבכי הראשון ומהנשיקה הראשונה.
שירי קנטה חונדו מלאים בפנתיאיזם מפואר. הדמויות שלהם הן אוויר, אדמה, ים, רוח מתייפחת. כמו רעד של מיתר גיטרה מתוח שעומד להישבר ולהתנפץ, נשמעת צעקה, שעליה מגיבה כל אנדלוסיה"
לורקה משחזר את הנושאים, הדמויות והמקצבים של שירת קנטה חונדו.

הספר "פּוֹאֵמָה עַל קנטה חונדו" – אחת משתי יצירות השירה הראשונות של גרסיה לורקה.

El libro “Poema del cante jondo”

ציור של מיכאיל וְרוּבֶּל "ספרד" (1894)

Baladilla de los tres ríos

A Salvador Quintero

El río Guadalquivir
va entre naranjos y olivos
Los dos ríos de Granada
bajan de la nieve al trigo.

¡Ay, amor,
que se fue y no vino!

El río Guadalquivir
tiene las barbas granates.
Los dos ríos de Granada
uno llanto y otro sangre.

¡Ay, amor,
que se fue por el aire!

Para los barcos de vela,
Sevilla tiene un camino;
por el agua de Granada
sólo reman los suspiros.

¡Ay, amor,
que se fue y no vino!

Guadalquivir , alta torre
y viento en los naranjales.
Dauro y Genil, torrecillas
muertas sobre los estanques.

¡Ay, amor
que se fue por el aire!

בַּלָּדָה קְטַנָּה עַל שְׁלֹשֶׁת הַנְּהָרוֹת

לסלבדור קינטרו

הַנָּהָר גּוּאַדְלְקִיוִיר
זוֹרֵם בֵּין עֵצֵי תַּפּוּז וְזַיִת,
שְׁנֵי נְהָרוֹת שֶׁל גְּרָנָדָה
יוֹרְדִים לְחִטָּה מִן הַשֶּׁלֶג.

הָא, אַהֲבָה,
הִיא הָלְכָה וְלֹא שָׁבָה!

לַנָּהָר גּוּאַדְלְקִיוִיר
בְּמִיץ רִמּוֹן הַזָּקָן צָבוּעַ,
מְלֵאוֹת נְהָרוֹת גְּרָנָדָה -
אֶחָד בְּדָם, הַשֵּׁנִי בְּדֶמַע.

הָא, אַהֲבָה,
הִיא עָבְרָה עִם הָרוּחַ!

לִסְפִינוֹת מִפְרָשׂ הַדֶּרֶךְ
יֵשְׁנָה בְּסֵבִילְיָה;
בְּמַיִם שֶׁל גְּרָנָדָה
חוֹתְרִים אֲנָחוֹת וּבֶכִי.

הָא, אַהֲבָה,
הִיא הָלְכָה וְלֹא שָׁבָה!

הַגּוּאַדְלְקִיוִיר - מִגְדָּל גָּבוֹהַּ
וּבְפַרְדֵּסִים נִיחוֹחַ.
הַדַּאוּרוֹ וְהַחֲנִיל - גּוֹוֵעַ
צְרִיחוֹן פֹּה וָשָׁם מוּל הַמַּיִם.

הָא, אַהֲבָה,
הִיא עָבְרָה עִם הָרוּחַ!

¡Quién dirá que el agua lleva
un fuego fatuo de gritos

¡Ay, amor
que se fue y no vino!

Lleva azahar, lleva olivas,
Andalucía, a tus mares.

¡Ay, amor
que se fue por el aire!

מִי יַגִּיד: הַנְּהָרוֹת תִּשֹּׂאנָה
אֵשׁ צָרְחוֹת שֶׁאֵין לָהּ תּוֹעֶלֶת!

הָא, אַהֲבָה,
הִיא הָלְכָה וְלֹא שָׁבָה!

אַתְּ נוֹשֵׂאת תַּפּוּזִים וּפְרִי זַיִת
אֶל יַמַּיִךְ, אַנְדָּלוּסְיָה.

הָא, אַהֲבָה,
הִיא עָבְרָה עִם הָרוּחַ!

Poema de la seguiriya gitana

A Carlos Morla Vicuña

Ошибка! Источник ссылки не найден.

הסיגיריה זוהי גירסה של אמנות פלמנקו השייך לקַנְטֶה חוֹנְדוֹ (שירה עמוקה), האקספרסיביות שלה היא בין המאפיינים החשובים ביותר של פלמנקו.
https://www.youtube.com/watch?v=adfk9SraoAM

לקרלוס מריה ויקוניה

Paisaje

El campo
de olivos
se abre y se cierra
como un abanico.
Sobre el olivar
hay un cielo hundido
y una lluvia oscura
de luceros fríos.
Tiembla junco y penumbra
a la orilla del río.
Se riza el aire gris.

הַנּוֹף

חֹרֶשׁ
עֵצֵי הַזַּיִת
כְּמוֹ מְנִיפָה שֶׁנִּפְתַּחַת,
נִפְתַּחַת וְנִסְגֶּרֶת.
מֵעַל לְחֹרֶשׁ זֵיתִים
שְׁקוּעִים, טְבוּעִים שָׁמַיִם:
הַכּוֹכָבִים בְּלִי הֶרֶף
קָרִים יוֹרְדִים כְּמוֹ גֶּשֶׁם.
הָאַפְּלוּלִית רוֹעֶדֶת
וְאֶת קְנֵה-סוּף טוֹמֶנֶת
לְאֹרֶךְ הַגְּדוֹת.

Los olivos,
están cargados
de gritos.
Una bandada
de pájaros cautivos,
que mueven sus larguísimas
colas en lo sombrío.

עֵצֵי הַזַּיִת
מִתְכּוֹפְפִים בְּטַעַן
שֶׁל רַעַשׁ.
שָׁם צִפֳּרִים בְּשֶׁבִי,
וְלַהֲקָה צוֹרַחַת,
אֶת הַזְּנָבוֹת בְּחֹשֶׁךְ
הָאֲרֻכִּים הֵנִיעוּ.

La guitarra

Empieza el llanto
de la guitarra.
Se rompen las kopas
de la madrugada.
Empieza el llanto
de la guitarra.
Es inútil callarla.
Es imposible
callarla.
Llora monótona
como llora el agua,
como llora el viente
sobre la nevada.
Es imposible callarla.
Llora por cosas
lejanas.
Arena del Sur caliente
Que pide camelias blancas.
Llora flecha sin blanco,
la tarde sin mañana,
y el primer pájaro muerto
sobre la rama.
¡Oh guitarra!
Corazón malherido
por cinco espadas.

הַגִּיטָרָה

פּוֹרֵץ קוֹל הַבֶּכִי
שֶׁל הַגִּיטָרָה.
נִשְׁבָּר הַגָּבִיעַ,
גְּבִיעַ הַשַּׁחַר.
פּוֹרֵץ קוֹל הַבֶּכִי
שֶׁל הַגִּיטָרָה.
בְּדֶמִי אֵיו לָהּ צֶדֶק.
לֹא תִּדֹּם עוֹד
לְרֶגַע.
חַדְגוֹנִי בְּכִי בְּלִי הֶרֶף,
הוּא כְּמוֹ בְּכִי שֶׁל הַמַּיִם,
הוּא כְּמוֹ בְּכִי שֶׁל הָרוּחַ
מֵעַל פְּנֵי שְׂדֶה הַשֶּׁלֶג.
כִּי לָדֹם אֵין לָהּ כּוֹחַ.
עַל מַה שֶׁרָחוֹק
בּוֹכָה הִיא:
עַל הַחוֹל בַּדָּרוֹם קוֹדֵחַ
שֶׁלְּצַחַר קַמֶּלְיוֹת כָּמֵהַּ,
עַל הַחֵץ לְלֹא יַעַד,
עַל הָעֶרֶב בְּלִי בֹּקֶר,
עַל צִפּוֹר רִאשׁוֹנָה שֶׁגּוֹוַעַת,
כָּעֵת עַל זֶרֶד.
הוֹ, גִּיטָרָה!
לֵב רַב סֵבֶל, פְּצָעוּהָ
חֲמֵשׁ חֲרָבוֹת יַחַד.

El grito

La elipse de un grito,
va de monte
a monte.

Desde los olivos,
será un arco iris negro
sobre la noche azul.

¡Ay!

Como un arco de viola,
el grito ha hecho vibrar
largas cuerdas del viento.

¡Ay!

(Las gentes de las cuevas
asoman sus velones)

¡Ay!

El silencio

Oye, hijo mío, el silencio.
Es un silencio ondulado,
un silencio,
donde resbalan valles y ecos
y que inclinan las frentes
hacia el suelo.

הַצְעָקָה

בֵּין פִּסְגוֹת הַרֶכֶס
צְעָקָה אֶלִיפְּסִית
עוֹבֶרֶת.

מֵעֵצֵי הַזַּיִת
הִיא שְׁחוֹרָה עוֹלָה כְּמוֹ קֶשֶׁת
מֵעַל הַלַּיִל הַכָּחֹל.

הוֹ!

הַצְעָקָה מְרַטֶּטֶת
כְּמוֹ קֶשֶׁת וְיוֹלָה גְּדוֹלָה.
אֲרֻכִּים אַקוֹרְדִים שֶׁל רוּחַ.

הוֹ!

(יוֹשְׁבֵי מְעָרוֹת בְּפַחַד
מוֹצִיאִים מְנוֹרוֹת לְחֹשֶׁךְ)

הוֹ!

הַשֶּׁקֶט

הַקְשֵׁב, בְּנִי, לְזֶה הַשֶּׁקֶט.
הַשֶּׁקֶט כְּאַדְוָה עַל הַמַּיִם,
זֶהוּ הַשֶּׁקֶט
עָלָיו מַחֲלִיק כָּל הֵד וְכָל עֵמֶק,
וְחֲזִיתָם מִתְכּוֹפֶפֶת
לְעֵבֶר הַקַּרְקַע.

El paso de la seguiriya

Entre mariposas negras,
va una muchacha morena
junto a una blanca serpiente
de niebla.

Tierra de luz,
cielo de tierra.

Va encadenada al temblor
de un ritmo que nunca llega;
tiene el corazón de plata
y un puñal en la diestra.

¿Adónde vas, siguiriya
con un ritmo sin cabeza?
¿Qué luna recogerá
tu dolor de cal y adelfa?

Tierra de luz,
cielo de tierra.

פְּסִיעַת סִיגִּירִיָּה

נַעֲרָה שְׁחוּמָה הוֹלֶכֶת
בֵּין פַּרְפָּרִים שְׁחוֹרֵי כְּנָפַיִם
וּלְיָדָהּ לְטָאָה מִתְפַּתֶּלֶת -
עֲרָפֶל בְּלָבָן צָבוּעַ.

אֶרֶץ שֶׁל אוֹר,
שְׁמֵי כַּדּוּר הָאָרֶץ.

הִיא כְּבוּלָה לְרַעַד הַקֶּצֶב
שֶׁאֵלָיו לְעוֹלָם לֹא תַּגִּיעַ;
לַנַּעֲרָה לֵב שֶׁל כֶּסֶף,
יַד יָמִין בְּפִגְיוֹן אוֹחֶזֶת.

לְאָן אַתְּ הוֹלֶכֶת, סִיגִּירִיָּה
בְּקֶצֶב שֶׁרֹאשׁ חָסֵר לוֹ?
אֵיזֶה סַהַר יֶאֱסֹף אֶת כְּאֵבֵךְ
שֶׁבּוֹ גִּיר וְהַרְדּוּף-שִׂיחַ?

אֶרֶץ שֶׁל אוֹר,
שְׁמֵי הָאָרֶץ.

https://www.youtube.com/watch?v=3u66TxY1S88
https://www.youtube.com/watch?v=7G9t90d5LS8

Después de pasar

Los niños miran
un punto lejano.

Los candiles se apagan.
Unas muchachas ciegas
preguntan a la luna,
y por el aire ascienden
espirales de llanto.

אַחֲרֵי שֶׁהַכֹּל יַעֲבֹר

הַיְלָדִים הִבִּיטוּ
עַל נְקוּדָה בְּאֹפֶק.

הַמְּנוֹרוֹת כָּבוּ כְּבָר.
נְעָרוֹת סוּמוֹת עֵינַיִם
שָׁאֲלוּ אֶת הַסַּהַר.
עָלוּ שְׁאֵלוֹתָן שָׁמַיְמָה
כִּסְפִּירָלוֹת שֶׁל בֶּכִי.

Las montañas miran
un punto lejano.

הַהַרִים הִבִּיטוּ
עַל נְקוּדָה בְּאֹפֶק.

Y después

וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל

Los laberintos
que crea el tiempo
se desvanecen.

כָּל מָבוֹךְ מֵאֵלֶה
שֶׁיָּדוֹ שֶׁל הַזְּמַן יוֹצֶרֶת,
עֵלֵם בַּנֶּצַח.

(Sólo queda
el desierto)

(הַצִּיָּה
אוֹתוֹ תְּנַצֵּחַ)

El corazón
fuente del deseo,
se desvanece.

הַלֵּב -
מָקוֹר תְּשׁוּקוֹתֶינוּ,
יֹאבַד עָלָיו כֶּלַח.

(Sólo queda
el desierto)

(הַצִּיָּה
אוֹתוֹ תְּנַצֵּחַ)

La ilusión de la aurora
y los besos
se desvanecen.

כָּל אַשְׁלָיוֹת הַשַּׁחַר,
כָּל נְשִׁיקוֹת שֶׁל פַּעַם
יֵעָלְמוּ בְּלִי זֵכֶר.

Sólo queda
el desierto.
Un ondulado
desierto.

הַצִּיָּה
תִּשָּׁאֵר לָנֶצַח,
מִדְבָּר,
גַּלֵּי שַׁחַק.

Poema de la soleá

פּוֹאֵמָה עַל הַסּוֹלֵאָה

סוֹלֵאָה (soleá), הוא ריקוד, אחד הז'אנרים העיקריים של קנטה חונדו, אשר הופיע, קרוב לוודאי, ליד קדיז או סביליה

(באנדלוסיה). באופן מסורתי, סולאה בוצע בליווי של גיטרה אחת

A Jorge Zalamea

לחורחה זלמאה

Tierra seca

Tierra seca,
tierra quieta
de noches
inmensas.

(Viento en el olivar,
viento en la sierra.)

Tierra
vieja
del candil
y la pena.
Tierra
de las hondas cisternas.
Tierra
de la muerte sin ojos
y las flechas.

(Viento por los caminos.
Brisa en las alamedas.)

Pueblo

Sobre el monte pelado,
un calvario.
Agua clara
y olivos centenarios.
Por las callejas
hombres embozados,
y en las torres

אֶרֶץ חֲרֵבָה

אֶרֶץ שֶׁל חֹרֶב,
אֶרֶץ שֶׁל שֶׁקֶט,
אֶרֶץ לַיְלָה
בְּלִי גֶּמֶר.

(רוּחַ בֵּין עֵצֵי זַיִת,
רוּחַ בִּסְעָרָה).

אֶרֶץ
יָמֵי קֶדֶם,
מְנוֹרוֹת-שֶׁמֶן
וְסֶבֶל.
אֶרֶץ
בּוֹרוֹת מַיִם.
אֶרֶץ מָוֶת
שֶׁאֵין לָהּ עֵינַיִם,
אֶרֶץ חֵץ וְקֶשֶׁת.

(רוּחַ עַל הַדֶּרֶךְ,
וּבֵין הַצַּפְצָפוֹת בְּרִיזָה.)

הַכְּפָר

גִּבְעָה כְּמוֹ גֻּלְגֹּלֶת,
עָלֶיהָ קַאפֵּלָה.
צְלוּלִים שָׁם הַמַּיִם
זְקֵנִים עֵצֵי זַיִת.
כָּל גֶּבֶר בַּדֶּרֶךְ
עָטוּף מְעִיל-גֶּשֶׁם,
מֵעַל מִגְדַּל-רוּחַ

veletas girando.
Eternamente
girando.
¡Oh, pueblo perdido,
en la Andalucía del llanto!

שַׁבְשֶׁבֶת סוֹבֶבֶת.
סוֹבֶבֶת
לָנֶצַח.
הוֹ, כְּפָר אָבוּד - דֶּמַע
בְּאַנְדָלוּסִיָה שֶׁל בֶּכִי!

Puñal

El puñal
entra en el corazón,
como la reja del arado
en el yermo.

No.
No me lo claves.
No.

El puñal,
como un rayo de sol,
incendia las terribles
hondonadas.

No.
No me lo claves.
No.

סַכִּין

הַפְּלָדָה
לְתוֹךְ הַלֵּב חוֹדֶרֶת,
כְּמוֹ סַכִּין-מַחְרֵשָׁה הַפּוֹלַחַת
אֶת שְׁמָמַת הַקַּרְקַע.

לֹא.
אַל תִּדְקְרוּ אוֹתִי!
לֹא.

הַפְּלָדָה,
כְּמוֹ קֶרֶן הַשֶּׁמֶשׁ,
שׁוֹרֶפֶת פַּעַר
מְזַעְזֵעַ.

לֹא.
אַל תִּדְקְרוּ אוֹתִי!
לֹא.

Encrucijada

Viento del Este;
un farol
y el puñal
en el corazón.
La calle
tiene un temblor

פַּרְשַׁת דְּרָכִים

רוּחַ מִזְרָחִית;
פָּנָס
וְסַכִּין
בַּלֵּב.
הָרְחוֹב
כֻּלּוֹ רוֹעֵד

de cuerda
en tensión,
un temblor
de enorme moscardón.
Por todas partes
yo
veo el puñal
en el corazón.

כְּמוֹ מֵיתָר
מָתוּחַ,
הָרַעַד
כְּמוֹ זְבוּב עֶנָקִי מִסְתּוֹבֵב.
בְּכָל מָקוֹם
אֲנִי
רוֹאֶה סַכִּין
בְּלֵב.

¡Ay!

El grito deja en el viento
una sombra de ciprés.

(Dejadme en este campo,
llorando.)

Todo se ha roto en el mundo.
No queda más que el silencio.

(Dejadme en este campo,
llorando.)

El horizonte sin luz
está mordido de hogueras.

(Ya os he dicho que me dejéis
en este campo,
llorando.)

הוֹ!

הַצְּרָחָה מַשְׁלִיכָה לְרוּחַ
צֵל שֶׁל הַבְּרוֹשׁ.

(בְּשָׂדֶה הַזֶּה הַשְּׁאִירוּנִי
בְּבֶכִי).

הַכֹּל בָּעוֹלָם הִתְפַּקֵּעַ.
לֹא נוֹתַר אֶלָּא שֶׁקֶט.

(בְּשָׂדֶה הַזֶּה הַשְּׁאִירוּנִי
בְּבֶכִי).

הָאֹפֶק נוֹתַר בְּלִי זֹהַר,
שְׁרֵפָה אוֹתוֹ מְכַרְסֶמֶת.

(כְּבָר בִּקַּשְׁתִּי שֶׁיַּעֲזְבוּנִי
בְּשָׂדֶה הַזֶּה,
בְּבֶכִי).

Sorpresa

Muerto se quedó en la calle
con un puñal en el pecho.

הַפְתָּעָה

הַמֵּת הָיָה בִּרְחוֹב שָׁרוּעַ
עִם סַכִּין בְּחָזֵהוּ.

No lo conocía nadie.
¡Cómo temblaba el farol!
Madre.
¡Cómo temblaba el farolito
de la calle!
Era madrugada. Nadie
pudo asomarse a sus ojos
abierto al duro aire.
Que muerto se quedó en la calle
que con un puñal en el pecho
y que no lo conocía nadie.

לֹא הִכִּיר אוֹתוֹ אִישׁ מֵאִתָּנוּ.
הַפָּנָס הָיָה הֵתְקַף רַעַד!
אִמָּא,
אֵיךְ הַפָּנָס הַקָּטָן הִזְדַּעֲזַע,
כְּאִלּוּ מִפַּחַד!
הָיְתָה שָׁעַת בֹּקֶר מֻקְדֶּמֶת.
עוֹבְרִים וְשָׁבִים לֹא הִבִּיטוּ
בְּעֵינָיו הַקְּרוּעוֹת לְאֲוִיר חָסֵר רֶגֶשׁ.
הַמֵּת נִשְׁאַר בִּרְחוֹב שָׁרוּעַ
עִם סַכִּין בְּחָזֵהוּ.
לֹא הִכִּיר אוֹתוֹ אִישׁ מֵאִתָּנוּ.

La soleá

Vestida con mantos negros
piensa que el mundo es chiquito
y el corazón es inmenso.

Vestida con mantos negros.

Piensa que el suspiro tierno
y el grito, desaparecen
en la corriente del viento.

Vestida con mantos negros.

Se dejó el balcón abierto
y al alba por el balcón
desembocó todo el cielo.

¡Ay yayayayay,
que vestida con mantos negros!

סוֹלֵאָה

שִׂחְמִיָּה שְׂחוֹרָה עַל כְּתֵפֶיהָ.
הִיא חוֹשֶׁבֶת כִּי תֵּבֵל קְטַנְטֹנֶת,
וְהַלֵּב הוּא עָצוּם וּגְבוּלוֹת אֵין לוֹ.

שִׂחְמִיָּה שְׂחוֹרָה עַל כְּתֵפֶיהָ.

כָּל אֲנָחוֹת עֲדִינוֹת, כָּךְ חוֹשֶׁבֶת,
וְכָל צְעָקוֹת, נֶעֱלָמוֹת הֵן
בְּזֶרֶם הָרוּחַ.

שִׂחְמִיָּה שְׂחוֹרָה עַל כְּתֵפֶיהָ.

הֶשְׁאַרָה הַמִּרְפֶּסֶת פְּתוּחָה,
וְעִם שַׁחַר דֶּרֶךְ הַמִּרְפֶּסֶת
כָּל הַשָּׁמַיִם נִשְׁפְּכוּ פְּנִימָה.

אֲי-אֲי-אֲי,
כִּי שִׂחְמִיָּה שְׂחוֹרָה עַל כְּתֵפֶיהָ!

https://www.youtube.com/watch?v=8LqbyPf5hU8
https://www.youtube.com/watch?v=ZErj4L9-Q6s

Cueva

De la cueva salen
largos sollozos.

(Lo cárdeno
sobre lo rojo.)

El gitano evoca
países remotos.

(Torres altas y hombres
misteriosos.)

En la voz entrecortada
van sus ojos.

(Lo negro
sobre lo rojo.)

Y la cueva encalada
tiembla en el oro.

(Lo blanco
sobre lo rojo.)

הַמְּעָרָה

מֵהַמְּעָרָה יוֹצְאִים הַחוּצָה
יְבָבוֹת אֲרֻכּוֹת וּבֶכִי.

(סָגֹל
עַל גַּבֵּי אֹדֶם).

הַצּוֹעֲנִי מַעֲלֶה זֵכֶר
שֶׁל אֵיזוֹ מְדִינָה מְרֻחֶקֶת.

(מִגְדָּל גָּבוֹהַּ וְגֶבֶר
מִסְתּוֹרִי לְמַעְלָה.)

אֶת מַבָּטוֹ שׁוֹלֵחַ
לְעֵבֶר בְּכִיָּה מְקֻטַּעַת.

(שְׁחוֹר הַבֶּגֶד
עַל גַּבֵּי אֹדֶם).

וְהַמְּעָרָה לְמַטָּה
בְּזָהָב רוֹעֶדֶת.

(הַלֹּבָן
עַל גַּבֵּי אֹדֶם).

Encuentro

Ni tú ni yo estamos
en disposición
de encontrarnos.
Tú... por lo que ya sabes.
¡Yo la he querido tanto!

פְּגִישָׁה

(*
אֲנַחְנוּ שְׁנֵינוּ
לַפְּגִישָׁה הַזֹּאת
מוּכָנִים לֹא הָיִינוּ.
וְלֹא קָשֶׁה לָךְ
לְנַחֵשׁ לָמָּה...

Sigue esa veredita.
En las manos,
tengo los agujeros
de los clavos.
¿No ves cómo me estoy
desangrando?
No mires nunca atrás,
vete despacio
y reza como yo
a San Cayetano,
que ni tú ni yo estamos
en disposición
de encontrarnos.

כָּל כָּךְ אוֹתָהּ אָהַבְתִּי!
*עלי*ך לָלֶכֶת בַּזֹּאת הַדֶּרֶךְ...
עַל יָדַי נְקָבִים
כִּי מַסְמֵרִים פָּגְעוּ בִּי.
הֲלֹא *ראית*
אֵיךְ הַדָּם נוֹטֵף מִמֶּנִּי?..
אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל אַחוֹרָה!
רַק לָלֶכֶת לְאַט וּלְהִתְפַּלֵּל
כְּמוֹ שֶׁאֲנִי נָשַׂאתִּי
תְּפִילָה לְסַן-קַאֵטָנוֹ,
כִּי אֲנַחְנוּ שְׁנֵינוּ
לַפְּגִישָׁה הַזֹּאת
מוּכָנִים לֹא הָיִינוּ.

*) בשפה ספרדית בזמן הווה גוף שני אין הבדל בין זכר לנקבה.
המשורר בכוונה השאיר כאן ערפל, ולמתרגם אין זכות לפזר אותו.
לכן, בתרגום שלוש מילים נשארו לא מנוקדות. הקורא יחליט, איזו
גירסה הוא מעדיף.

Alba

Campanas de Córdoba
en la madrugada.
Campanas de amanecer
en Granada.
Os sienten todas las muchachas
que lloran a la tierna
soleá enlutada.
Las muchachas,
de Andalucía la alta
y la baja.
Las niñas de España,
de pie menudo
y temblorosas faldas,
que han llenado de luces

הַשַּׁחַר

פַּעֲמוֹנֵי קוֹרְדוֹבָה
הַשְּׁכֶם בַּבֹּקֶר.
פַּעֲמוֹנֵי הַשַּׁחַר
בִּגְרַנָּדָה.
לָכֶם מַקְשִׁיבוֹת בְּנוֹת אַרְצֵנוּ
הַמְקוֹנְנוֹת עַל עֶצֶב
עָדִין שֶׁל הַסוֹלֵאָה.
הַבָּנוֹת הָאֵלֶּה
שֶׁל אַנְדָלוּסִיָה
בִּסְיָרָה וּבְעֵמֶק,
בְּנוֹת סְפָרַד הַפּוֹרַחַת,
רַגְלֵיהֶן קְטָנוֹת לְפֶלֶא
בְּחֻצָּאִית רוֹעֶדֶת,
בָּנוֹת שֶׁמִּלְּאוּ בְּאוֹר שַׁחַר

las encrucijadas.
¡Oh, campanas de Córdoba
en la madrugada,
y oh, campanas de amanecer
en Granada!

אֶת כָּל אִמּוֹת-הַדֶּרֶךְ.
פַּעֲמוֹנֵי קוֹרְדוֹבָה
הַשְּׁכֶם בַּבֹּקֶר.
הוֹ פַּעֲמוֹנֵי הַשַּׁחַר
בִּגְרַנָּדָה!

Poema de la saeta

פּוֹאֵמָה עַל הַסָּאֵטָה

השיר סאטה נולד בספרד הקתולית במאה השבע עשרה כז'אנר של שירים רוחניים אנונימיים בשפה הלאומית, בחיקוי של שירי פולחן בכנסיות (קנון)

A Francisco Iglesias

לפראנסיסקו איגלסיאס

Arqueros

קַשָּׁתִים

Los arqueros oscuros
a Sevilla se acercan.

הַקַּשָּׁתִים הַכֵּהִים הָעִירָה
פּוֹנִים לַסֶּבִילְיָה.

Guadalquivir abierto.

הַגּוּאָדְלְקִיוִיר נִפְתָּח לְעַיִן.

Anchos sombrero grises,
largas capas lentas.

כּוֹבַע אָפוֹר רַחַב שׁוּלַיִם
מְעִיל אָרֹךְ עַל הַכְּתֵפַיִם.

¡Ay, Guadalquivir !

הו גּוּאָדְלְקִיוִיר!

Vienen de los remotos
países de la pena.

מִמֶּרְחָקִים בָּאוּ הֵנָּה,
מֵאֲרָצוֹת הָעֶצֶב.

Guadalquivir abierto.

הַגּוּאָדְלְקִיוִיר נִפְתָּח לְעַיִן.

Y van a un laberinto.
Amor, cristal y piedra.

אֶל תּוֹךְ הַמָּבוֹךְ הִגִּיעוּ
שֶׁל אַהַב, מַיִם וְאֶבֶן.

¡Ay, Guadalquivir !

הוֹ גּוּאָדְלְקִיוִיר!

Noche

Cirio, candil,
farol y luciérnaga.

La constelación
de la saeta.

Ventanitas de oro
tiemblan,
y en la aurora se mecen
cruces superpuestas.

Cirio, candil,
farol y luciérnaga.

לַיְלָה

פָּנָס, מְנוֹרָה דּוֹלֶקֶת
וְגַחְלִילִית מְנַצְנֶצֶת.

וְכוֹכְבֵי הַסַּאֶטָּה *)
הֵאִירוּ אֶת הַשָּׁמַיִם.

הַחַלּוֹנוֹת שֶׁל זָהָב
בְּרַעַד,
הַצְּלָבִים מִתְנַדְנְדִים בְּשַׁחַר
וּמִצְטַלְּבִים לְמַעְלָה.

פָּנָס, מְנוֹרָה דּוֹלֶקֶת
וְגַחְלִילִית מְנַצְנֶצֶת.

*) בספרדית סַאֶטָּה – "חץ" ו"סוג של שיר". ישנה מערכת הכוכבים "חץ"

Sevilla

Sevilla es una torre
llena de arqueros finos.

Sevilla para herir.
Córdoba para morir.

Una ciudad que acecha
largos ritmos,
y los enrosca
como laberintos.
Como tallos de parra
encendidos.

סֶבִילְיָה

סֶבִילְיָה – מִגְדָּל גָּבוֹהַּ,
קַשָּׁתִים מְעֻלִּים בְּכָל סֶדֶק.

סֶבִילְיָה כְּדֵי לִהָמִיט.
קוֹרְדוֹבָה - כְּדֵי לְהָמִית.

הָעִיר אֲשֶׁר אוֹרֶבֶת
אַחֲרֵי מִקְצָבִים רַבֵּי אֹרֶךְ,
וְאוֹתָם הִיא גּוֹלֶלֶת
לְמָבוֹךְ בְּלִי פֶּתַח,
לְתַּלְתַּלֵּי הַגֶּפֶן
כֻּלּוֹ בְּשָׁנִי צָבוּעַ.

Sevilla para herir.

Bajo el arco del cielo,
sobre su llano limpio,
dispara la constante
saeta de su río.

Córdoba para morir.

Y loca de horizonte
mezcla en su vino,
lo amargo de don Juan
y lo perfecto de Dionisio.

Sevilla para herir.
¡Siempre Sevilla para herir!

Procesión

Por la calleja vienen
extraños unicornios.
¿De qué campo,
de qué bosque mitológico?
Más cerca,
ya parecen astrónomos.
Fantásticos Merlines
y el Ecce Homo,
Durandarte encantado.
Orlando furioso.

סֵבִילְיָה כְּדֵי לְהָמִיט.

מִתַּחַת לְקֶשֶׁת שָׁמַיִם,
מֵעַל לַמִּישׁוֹר הַמִּשְׁתַּרֵעַ,
תָּמִיד מוּכָן לַיְּרִי
חֵץ נְהָרָהּ – הַסַּאֶטָה.

קוֹרְדוֹבָה - כְּדֵי לְהָמִית.

כֹּה מְטֹרָף הָאֹפֶק:
הוּא מְעַרְבֵּב בְּיַיִן
אֶת מְרִירוּתוֹ שֶׁל דּוֹן חוּאָן
עִם שְׁלֵמוּתוֹ שֶׁל דִּיוֹנִיסוּס.

סֵבִילְיָה כְּדֵי לְהָמִיט.
תָּמִיד הִיא כְּדֵי לְהָמִיט!

תַּהֲלוּכָה

יוֹרֵד בְּסִמְטָה לְמַטָּה
טוּר מוּזָר שֶׁל חַדֵי-הַקֶּרֶן.
מֵאֵיזֶה שָׂדֶה הִגִּיעוּ,
מֵאֵיזֶה יַעַר מִיתוֹלוֹגִי?
יוֹתֵר וְיוֹתֵר קְרוֹבִים הֵם,
דּוֹמִים לְאַסְטְרוֹלוֹגִים,
לִכְפִילִים שֶׁל מֶרְלִין פַּנְטָסְטִי
אוֹ שֶׁל Ecce Homo,
לְדוּרַאנְדַרְטֶה הַמְּכֻשָּׁפֶת,
לְאוֹרְלַנְדוֹ נָטוּל הָרֶסֶן. *)

*) Ecce Homo (הנה האיש) – מילים של פונטיוס פילאטוס על ישו,
דורנדרטה – חרב מכושפת מאגדות ספרד,
מרלין – מכשף הכל-יכול מאגדות על המלך ארתור,
אורלנדו נטול הרסן – גיבור של פואמה מאת אריוסטו

Paso

Virgen con miriñaque,
virgen de la Soledad ,
abierta como un inmenso
tulipán.
En tu barco de luces
vas
por la alta marea
de la ciudad,
entre saetas turbias
y estrellas de cristal.
Virgen con miriñaque
tú vas
por el río de la calle,
!hasta el mar!

הַצְעָדָה

הַבְּתוּלָה הַקְּדוֹשָׁה בִּקְרִינוֹלִינָה,
הַבְּתוּלָה שֶׁל בְּדִידוּת,
כְּמוֹ צֶבְעוֹנִי הִיא נִפְתַּחַת לְעַיִן,
פֶּרַח עָנָק.
אַתְּ בְּסִירָתֵךְ הַמֵּאֶרֶת
שָׁטָה
בְּגֵאוּת
שֶׁל הָעִיר,
בֵּין סַאֶטָס עֲמוּמוֹת
וְכוֹכְבֵי בְּדֹלַח.
הַבְּתוּלָה הַקְּדוֹשָׁה בִּקְרִינוֹלִינָה,
אַתְּ שָׁטָה
בִּנְהַר הָרְחוֹב,
אֶל הַיָּם!

Saeta

Cristo moreno
pasa
de lirio de Judea
a clavel de España.

¡Miradlo, por dónde viene!

De España.
Cielo limpio y oscuro,
tierra tostada,
y cauces donde corre
uy lenta el agua.
Cristo moreno ,
con las guedejas quemadas,
los pómulos salientes

הַסַאֶטָה

חוּם עוֹר יֵשׁוּ
פּוֹסֵעַ
מִשּׁוֹשָׁן יְהוּדָה
לְצִפֹּרֶן סְפָרַדְנוּ.

תִּסְתַּכְּלוּ בּוֹ, מֵאֵיפֹה הִגִּיעַ?

מִסְּפָרַד.
נְקִיִּים אֲפֵלִים הַשָּׁמַיִם,
שְׂרוּפָה כָּל הָאֶרֶץ,
וּבְעֲרוּצֶיהָ הַמַּיִם
אִטִּיִּים, מְאֹד אִטִּיִּים.
כֵּהֶה עוֹר הוּא, יֵשׁוּ,
וּסְבָךְ שֵׂעָרוֹ חָרוּךְ,
בּוֹלְטוֹת עֲצָמוֹת הַלְּחָיַיִם

y las pupilas blancas.

¡Miradlo, por dónde va!

וְאִישׁוֹנָיו הִלְבִּינוּ.

תִּסְתַּכְּלוּ בּוֹ, אָן הוּא פּוֹסֵעַ?

https://www.youtube.com/watch?v=2VUKnza4BA0
https://www.youtube.com/watch?v=1rgunbwK-YI

Balcón

La Lola
canta saetas.
Los toreritos
la rodean,
y el barberillo
desde su puerta,
sigue los ritmos
con la cabeza.
Entre la albahaca
y la hierbabuena,
la Lola canta
saetas.
La Lola aquella,
que se miraba
tanto en la alberca.

מִרְפֶּסֶת

לוֹלָה
שָׁרָה סַאֶטָּס.
טוֹרֶיאָדוֹרִים
צְעִירִים מַקִּיפִימָהּ,
וְהַסַּפָּר מֵהַדֶּלֶת
חוֹזֵר אַחֲרֵי מִקְצָבֶיהָ,
נָד בְּרֹאשׁוֹ הַקֵּרֵחַ.
בֵּין בַּזִּיליקוּם
לְנַעְנַע.
לוֹלָה
שָׁרָה סַאֶטָּס,
לוֹלָה,
אֲשֶׁר בְּלִי הֶרֶף
בָּעַצְמָה מִסְתַּכֶּלֶת
בְּמַרְאַת הַמַּיִם.

Madrugada

Pero como el amor
los saeteros
están ciegos.

Sobre la noche verde,
las saetas,
dejan rastros de lirio
caliente.

הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר

אֲבָל כְּמוֹ הָאַהַב,
כָּל זַמָּרֵי סַאֶטָּס
כֻּלָּם עִוְרִים הֵם.

בְּאוֹר יָרֹק שֶׁל הַלַּיְלָה,
מֵהַסַּאֶטָּס
נִשְׁאָר בְּעֲלָטָה שֶׁמֶץ
שֶׁל שׁוֹשַׁנָּה מִתְחַמֶּמֶת.

La quilla de la luna
rompe nubes moradas
y las aljabas
se llenan de rocío.

¡Ay, pero como el amor
los seateros
están ciegos!

מַגָּל שֶׁל הַיָּרֵחַ
אֶת סְגוֹל הֶעָנָן כּוֹסֵחַ,
אַשְׁפַּת הַחֵצִים כְּמוֹ גָּבִיעַ
מְלֵאָה צוֹנְנוּת גּוֹבֶרֶת.

אֲבוֹי! כְּמוֹ הָאַהַב,
כָּל זַמָּרֵי סַאֶטָּס
כֻּלָּם עִוְרִים הֵם!

Gráfico de la Petenera

A Eugenio Montes

Campana Bordón

En la torre
amarilla,
dobla una campana.

Sobre el viento
amarillo,
se abren las campanadas.

En la torre
amarilla,
cesa la campana.

El viento con el polvo,
hace proras de plata.

שִׂרְטוּט שֶׁל הַפֶּטֶנֶרָה

פטנרה – סוג של שירי פלמנקו, איטי ומלנכולי. במרכז העלילה, בדרך כלל, אישה מסוכנת לגברים, אבודה. האהבה כאן בלתי נפרדת מהמוות. עד היום הזה הצוענים מסרבים לבצע פטנרה, כי לפי אמונתם זה יכול לגרום לאסון.

לאוחניו מונטס

כְּנֵסִיַּת בּוֹרְדוֹן

מִמִּגְדַּל גָּבוֹהַּ
בְּחוּם צָבוּעַ,
פַּעֲמוֹן קוֹל מַשְׁמִיעַ.

נוֹשֵׂאת הָרוּחַ
צְהֻבָּה שׁוֹרֶקֶת
אֶת הַצְּלִיל לְכָל עֵבֶר.

בַּמִּגְדַּל גָּבוֹהַּ
בְּחוּם צָבוּעַ
צְלִילִים נָדְמוּ.

מִן הָאָבָק עוֹשָׂה הָרוּחַ
חַרְטוֹמֵי סִירוֹת שֶׁל כֶּסֶף.

Camino

Cien jinetes enlutados,
¿dónde irán,
por el cielo yacente
del naranjal?
Ni a Córdoba ni a Sevilla
llegarán.
Ni a Granada la que suspira
por el mar.
Esos caballos soñolientos
los llevarán,
al laberinto de las cruces
donde tiembla el cantar.
Con siete ayes clavados,
¿dónde irán,
los cien jinetes andaluces
del naranjal?

הַדֶּרֶךְ

מֵאָה רוֹכְבִים בְּאֶבֶל,
לְאָן יֵלְכוּ הַגְּבָרִים
עֵת שָׁקְעוּ הַשָּׁמַיִם
עַל הַפַּרְדֵּסִים?
לְקוֹרְדוֹבָה וּלְסֶבִילְיָה
לֹא יַגִּיעוּ הָרוֹכְבִים.
לֹא לְגְרָנָדָה הַנֶּאֱנָחֶת
עַל הַיָּם הַמַּקְסִים.
יִקָּחוּ אוֹתָם סוּסֵיהֶם
מֵהַחוֹם מְנֻמְנָמִים
אֶל הַשִּׁירָה הָרוֹעֶדֶת
בְּתוֹךְ מָבוֹךְ הַצְּלָבִים.
עִם שֶׁבַע אֲנָחוֹת צַעַר,
לְאָן יֵלְכוּ עֲצוּבִים
מֵאָה רוֹכְבֵי אַנְדָלוּסְיָה
מֵהַפַּרְדֵּסִים?

Las seis cuerdas

La guitarra,
hace llorar a los sueños.
El sollozo de las almas
perdidas,
se escapa por su boca
redonda.
Y como la tarántula
teje una gran estrella
para cazar suspiros,
que flotan en su negro
aljibe de madera .

שִׁשָּׁה מֵיתָרִים

הַגִּיטָרָה,
לְחֵלוֹמוֹת וּבְכִי אַתְּ גּוֹרֶמֶת.
יְבָבוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת
הָאֲבוּדוֹת לָנֶצַח
בּוֹרְחוֹת דֶּרֶךְ פִּיךְ הֶעָגֹל
הַחוּצָה,
וּכְמוֹ שֶׁטַרְנְטוּלָה טוֹוָה רֶשֶׁת
גְּדוֹלָה מִכּוֹכָב בְּשָׁמַיִם
לָצוּד אֲנָחוֹת, כָּךְ הַבֶּכִי
צָף בִּשְׁחוֹר הַצַּלְמָוֶת
בֵּין כְּתְלֵי עֵץ אֶצְלֵךְ בַּבֶּטֶן.

Danza

En el huerto de la Petenera

En la noche del huerto
seis gitanas
vestidas de blanco
bailan.

En la noche del huerto,
coronadas
con rosas de papel
y biznagas.

En la noche del huerto
sus dientes de nácar,
escriben la sombra
quemada.

Y en la noche del huerto
sus sombras se alargan,
y llegan hasta el cielo
moradas.

Muerte de la Petenera

En la casa blanca muere
la perdición de los hombres.

Cien jacas caracolean.
Sus jinetes están muertos.

רִיקוּד

בגן של פֶּטֶנֶרָה

לְגַן בִּשְׁעַת לַיְלָה
שֵׁשׁ צוֹעֲנִיּוֹת תְּבאֹנָה,
שְׂמֻלוֹת לְבָנוֹת תִּלְבַּשְׁנָה,
תִּרְקֹדְנָה.

בְּגַן בִּשְׁעַת לַיְלָה
הֵן עֲטוּרוֹת כֶּתֶר
מִוַּרְדֵי נְיָר
וְיַסְמִין-פֶּרַח.

בְּגַן בִּשְׁעַת לַיְלָה
מַרְגְּלִיּוֹת שִׁנֵּיהֶן
שׁוֹרְפוֹת אֶת הַחֹשֶׁךְ
כְּלַהַב.

וּבְגַן בִּשְׁעַת לַיְלָה
מִתְאַרְכִים הַצְּלָלִים לִקְרַאת בֹּקֶר,
וּמַגִּיעִים לְרָקִיעַ,
לְנָוֶה שָׁמַיִם.

https://www.youtube.com/watch?v=5Abf3Rh1mtY
https://www.youtube.com/watch?v=gDRa1KsIubw

מוֹת פֶּטֶנֶרָה

*)

בְּבַיִת לָבָן גּוֹוֵעַת
כְּלָיַת כָּל גֶּבֶר.

הַסּוּסוֹנִים רוֹקְעִים בְּאֶבֶן.
מֵתִים מֵאָה רוֹכְבֵיהֶם.

Bajo las estremecidas
estrellas de los velones,
su falda de moaré tiembla
entre sus muslos de cobre.

Cien jacas caracolean.
Sus jinetes están muertos.

Largas sombras afiladas
vienen del turbio horizonte,
y el bordón de una guitarra
se rompe.

Cien jacas caracolean.
Sus jinetes están muertos.

דוֹלְקִים נֵרוֹת. וּלְרֶטֶט
אוֹרוֹת בְּחֶלֶל הַחֶדֶר,
חֲצָאִית מֶשִׁי רוֹעֶדֶת
בֵּין יַרְכֵי הַנְּחוֹשֶׁת.

הַסוּסוֹנִים רוֹקְעִים בְּאֶבֶן.
מֵתִים מֵאָה רוֹכְבֵיהֶם.

צְלָלִים חַדִּים רַבֵּי אֹרֶךְ
בָּאִים עִם עָנָן מֵהָאֹפֶק,
מַתֶּכֶת מֵיתָר שֶׁל גִּיטָרָה
נִשְׁבֶּרֶת.

הַסוּסוֹנִים רוֹקְעִים בְּאֶבֶן.
מֵתִים מֵאָה רוֹכְבֵיהֶם.

*) ברוב טקסטים של פטנרה, הגיבורה של השיר מופיעה כאשה קטלנית
ואבודה, משחתת לבבות הגברים ואפילו כאשה טבועה.
לפי אמונה עממית צוענית ריקוד פטנרה יכול לגרום לאסון

Falseta

פַלְסֶטָה

(במוסיקת גיטרה עממית, זהו ביטוי מלודי המצוי בין רצף
האקורדים המיועדים ללוות את שני ביתי השיר הסמוכים.)

¡Ay, petenera gitana!
¡Yayay petenera!
Tu entierro no tuvo niñas
buenas.
Niñas que le dan a Cristo muerto
sus guedejas,
y llevan blancas mantillas
en las ferias.
Tu entierro fue de gente
siniestra.

הוֹ, צוֹעֲנִיָה-פֶּטֶנֶרָה!
הוֹ-הוֹ-הוֹ, פֶּטֶנֶרָה!
לְשְׁעַת לְוָיֶה שֶׁלָּךְ לֹא בָּאוּ
בְּנוֹת מִשְׁפָּחָה מְסֻדֶּרֶת,
בָּנוֹת שֶׁחוֹלְקוֹת לִדְמוּת יֵשׁוּ
הַמֵּת אֶת הַכָּבוֹד הָרָאוּי לוֹ,
וְהֵן חוֹבְשׁוֹת מִטְפָּחֹת לֹבֶן
בִּירִידֵי-קַיִץ.
לְקְבוּרָתֵךְ יָבוֹאוּ אֲנָשֵׁי פֶּשַׁע
וְרֶשַׁע,

Gente con el corazón
en la cabeza,
que te siguió llorando
por las callejas.
¡Ay, petenera gitana!
¡Yayay petenera!

אַךְ לְבָבוֹת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
בְּרֹאשֵׁיהֶם.
הֵם יֵלְכוּ בּוֹכִים אַחֲרַיִךְ
בִּרְחוֹבוֹת עַד הַיַּעַד.
הוֹ, צוֹעֲנִיָּה-פֶּטֶנֶרָה!
הוֹ-הוֹ-הוֹ, פֶּטֶנֶרָה!

De "profundis"

Los cien enamorados
duermen para siempre
bajo la tierra seca.
Andalucía tiene
largos caminos rojos.
Córdoba, olivos verdes
donde poner cien cruces,
que los recuerden.
Los cien enamorados
duermen para siempre.

“De profundis”
(ממצולות – לטינית)

מֵאָה מְאֹהָבַיִךְ
יְשֵׁנִים לָנֶצַח
מִתַּחַת לְקַרְקַע צָחִיחַ.
בְּאַנְדָלוּסִיָּה,
אֲדֻמָּה אֲרֻכָּה כָּל דֶּרֶךְ.
בְּקוֹרְדוֹבָה, בֵּין עֵצֵי הַזַּיִת
מֵאָה צְלָבִים יַצִּיבוּ
וְיִשְׁמֹר עֲלֵיהֶם זֵכֶר.
מֵאָה מְאֹהָבַיִךְ
יְשֵׁנִים לָנֶצַח

Clamor

En las torres
amarillas,
doblan las campanas.

Sobre los vientos
amarillos,
se abren las campanadas.

Por un camino va
la muerte, coronada,
de azahares marchitos.
Canta y canta
una canción

יְלָלָה

עַל מִגְדָּל צָהֹב גְּבוֹהַּ
מִזְּמַן לֹא צָבוּעַ,
פַּעֲמוֹן כָּפוּל לְמַעְלָה.

כְּשֶׁבָּאָה הָרוּחַ
צְהֻבָּה שׁוֹרֶקֶת
הַפַּעֲמוֹן צִלְצוּלִים מַשְׁמִיעַ.

הוֹלֵךְ לְאִטּוֹ בְּדֶרֶךְ
הַמָּוֶת, הִכְתִּיר לוֹ גֶּלְגֹּלֶת
בְּזֵר בּוֹ נָבַל כָּל פֶּרַח.
שָׁר הוּא וְשָׁר הוּא
פִּזְמוֹן

en su vihuela blanca,
y canta y canta y canta.

En las torres amarillas,
cesan las campanas.

El viento con el polvo,
hace proras de plata.

בְּלָבָן צְבוּעָה עֻצְלוֹ הַגִּיטָרָה,
וְשָׁר הוּא וְשָׁר הוּא וְשָׁר הוּא.

כְּשֶׁנִּחְלֶשֶׁת הָרוּחַ,
כָּל פַּעֲמוֹנִים נָדְמוּ.

מִן הָאָבָק עוֹשָׂה הָרוּחַ
חַרְטוֹמֵי סִירוֹת שֶׁל כֶּסֶף.

Dos muchachas

A Máximo Quijano

La Lola

Bajo el naranjo lava
pañales de algodón.
Tiene verdes los ojos
y violeta la voz.

¡Ay, amor,
bajo el naranjo en flor!

El agua de la acequia
iba llena de sol,
en el olivarito
cantaba un gorrión.

¡Ay, amor,
bajo el naranjo en flor!

Luego, cuando la Lola
gaste todo el jabón,
vendrán los torerillos.

שְׁתֵּי בַּחוּרוֹת

למקסימו קיחאנו

לוֹלָה

הִיא לְבָנִים מְכַבֶּסֶת
מִתַּחַת לְעֵץ כָּתֹם.
צֶבַע יָרֹק לְעֵינֶיהָ ,
גָּוֵן סָגֹל לְקוֹלָהּ.

אָה, אַהֲבָה בְּרוּכָה,
תַּחַת עֵץ כָּתֹם בִּפְרִיחָה!

אֶת תְּעָלַת הַמַּיִם
הַשֶּׁמֶשׁ מִלְּאָה בְּאוֹר,
בְּמַטַּע עֵצֵי הַזַּיִת
שָׁר כָּל הַיּוֹם אַנְקוֹר.

אָה, אַהֲבָה בֶּרוּכָה,
תַּחַת עֵץ כָּתֹם בִּפְרִיחָה!

וּכְשֶׁתְּנַצֵּל כְּבָר לוֹלָה
אֶת כָּל סַבּוֹנָהּ, צְעִירִים
יָבוֹאוּ טוֹרֵאָדוֹרִים.

¡Ay, amor,
bajo el naranjo en flor!

אֶה, אַהֲבָה בְּרוּכָה,
תַּחַת עֵץ כָּתֹם בִּפְרִיחָה!

Amparo

Amparo,
¡qué sola estás en tu casa
vestida de blanco!

(Ecuador entre el jazmín
y el nardo.)

Oyes los maravillosos
surtidores de tu patio,
y el débil trino amarillo
del canario.

Por la tarde ves temblar
los cipreses con los pájaros,
mientras bordas lentamente
letras sobre el cañamazo.

Amparo,
¡qué sola estás en tu casa,
vestida de blanco!
Amparo,
¡y qué difícil decirte:
yo te amo!

אַמְפָּרוֹ

אַמְפָּרוֹ,
כַּמָּה בּוֹדְדָה אַתְּ בַּבַּיִת,
לְבוּשָׁה בְּלָבָן, גּוֹנַחַת!

(בְּאֶמְצַע בֵּין יַסְמִין
לְנַרְדִּינוֹן).

אַתְּ שׁוֹמַעַת אֶת הַקְּלוּחַ
הַנִּפְלָא בַּחָצֵר, שִׁיר הַמַּיִם,
וְאֶת הַטְּרִיל הֶצָּהֹב בְּצֶבַע
שֶׁל כַּנָּרִית קְטַנְטֹנֶת.

אֵיךְ רוֹעֲדִים בַּשְּׁעַת הַעֶרֶב
בְּרוֹשִׁים וְצִפֳּרִים בְּבַדֵּיהֶם,
עֵת אַתְּ לְאַט רוֹקֶמֶת
אוֹתִיּוֹת עַל הַבַּד לְפָנַיִךְ!

אַמְפָּרוֹ,
כַּמָּה בּוֹדְדָה אַתְּ בַּבַּיִת,
לְבוּשָׁה בְּלָבָן, גּוֹנַחַת!
אַמְפָּרוֹ,
וְכַמָּה קָשֶׁה לְהַגִּיד לִי:
אֲהוּבָתִי אַמְפָּרוֹ!

Viñetas flamencas

A Manuel Torres, «Niño de Jerez»,

קְשׁוּטֵי פְלַמֶנְקוֹ

למנואל טורס, "תינוק של חרס"

que tiene tronco de Faraón

מבית פרעה

Retrato de Silverio Franconetti

Entre italiano
y flamenco,
¿cómo cantaría
aquel Silverio?
La densa miel de Italia
con el limón nuestro,
iba en el hondo llanto
del siguiriyero.
Su grito fue terrible.
Los viejos
dicen que se erizaban
los cabellos,
y se abría el azogue
de los espejos.
Pasaba por los tonos
sin romperlos.
Y fue un creador
y un jardinero.
Un creador de glorietas
para el silencio.

Ahora su melodía
duerme con los ecos.
Definitiva y pura.
¡Con los últimos ecos!

דְיוּקָנוֹ שֶׁל סִילְבֶּרִיוֹ פְרַנְקוֹנֶטִי

בֵּין אִיטַלְיָנוֹ
לִשְׂפַת פְלַמֶנְקוֹ,
אוּלַי כָּזֶה הָיָה זֶמֶר
שֶׁל אוֹתוֹ סִילְבֶּרִיוֹ?
הַדְּבָשׁ הַסָּמִיךְ שֶׁל אִיטַלְיָה
עִם הַלִּימוֹן שֶׁלָּנוּ.
הָיָה הוּא עָמֹק בְּבֶכִי
הַזַּמָּר שֶׁל סִיגִירִיָּה.
צְרָחָתוֹ גֶּרְמָה לְזַעֲזוּעַ.
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר שָׁמְעוּהוּ
אָמְרוּ לִי
שֶׁנִּסְתַּמְּרוּ שֵׂעָרוֹתֵיהֶם,
וְשֶׁהָיְתָה נִתֶּזֶת
כַּסְפִּית הַמַּרְאוֹת מִלַּחַץ.
הוּא עָבַר עַל הַצְּלִילִים הָאֵלֶּה
בְּלִי לִשְׁבֹּר אוֹתָם, בְּלִי לִפְגֹּעַ.
הוּא הָיָה בּוֹרֵא שֶׁלָּהֶם
וּכְגַנָּן גִּדֵּל בְּבִצּוּעַ.
גַּם יָצַר הוּא, גָּאוֹן הָרֶגֶן,
אֶת סֻכּוֹת-הַגַּן לְאֵלֶם.

עַכְשָׁו זֶה הַלַּחַן
יָשֵׁן עִם הֵדָיו בְּשֶׁקֶט.
סוֹפִי וְטָהוֹר לָנֶצַח.
עִם הֵדָיו הָאַחֲרוֹנִים שֶׁנָּדַמוּ!

Juan Breva

Juan Breva tenía
cuerpo de gigante
y voz de niña.

חוּאָן בְּרֵבָה

לְחוּאָן בְּרֵבָה
הָיָה גּוּף עֲנָקִי שֶׁל גֶּבֶר
עִם קוֹל נַעֲרָה מִתְבַּגֶּרֶת.

Nada como su trino.
Era la misma
pena cantando
detrás de una sonrisa.
Evoca los limonares
de Málaga la dormida,
y hay en su llanto dejos
de sal marina.
Como Homero cantó
ciego. Su voz tenía,
algo de mar sin luz
y naranja exprimida.

הַטְּרִיל שֶׁלּוֹ! שׁוּם דָּבָר לֹא דָּמָה לוֹ.
זֶה הָיָה כְּמוֹ
פֶּצַח
שֶׁמֵּאַחוֹרָיו חִיּוּךְ,
אֲשֶׁר עוֹרֵר זִכָּר
עֵצֵי לִימוֹן בְּמַלָּגָה הַמְּנֻמְנֶמֶת.
וְהָיָה בּוֹ דֶּמַע
שֶׁל יָם מָלוּחַ.
הוּא הָיָה כְּמוֹ הוֹמֵרוּס
עִוֵּר. קוֹלוֹ הָיָה פֶּלֶא:
אֵיזֶה יָם בְּלִי אוֹר שֶׁמֶשׁ
וּמִיץ שֶׁל תַּפּוּז סָחוּט.

Café cantante

Lámparas de cristal
y espejos verdes.

Sobre el tablado oscuro,
la Parrala sostiene
una conversación
con la muerte.
La llama,
no viene,
y la vuelven a llamar.
Las gentes
aspiran los sollozos.
Y en los espejos verdes,
largas colas de seda
se mueven.

עַל בִּימַת בֵּית-קָפֶה

מְנוֹרוֹת בְּדֹלַח
וּמַרְאוֹת יְרֻקוֹת .

עַל הַבִּימָה בְּחֻצִי-חֹשֶׁךְ,
פַּרְלָה
בְּדוּ-שִׂיחַ
עִם הַמָּוֶת.
רַעַד הַלַּהַב...
הוּא לֹא מַגִּיעַ,
יֵשׁ לִקְרֹא לוֹ עוֹד פַּעַם.
הָאֲנָשִׁים
סוֹפְגִים קִינוֹתֶיהָ.
וּבַמַּרְאוֹת הַיְרֻקוֹת נִשְׁקֶפֶת
תְּמוּנָה: זַנְבוֹת מֶשִׁי
נָעִים בְּאֵלֶם.

Lamentación de la muerte

A Miguel Benítez

קִינוֹת לִפְנֵי הַמָּוֶת

לְמִיגֵל בֶּנִיטֶס

Sobre el cielo negro,
culebrinas amarillas.

Vine a este mundo con ojos
y me voy sin ellos.
¡Señor del mayor dolor!
Y luego,
un velón y una manta
en el suelo.

Quise llegar a donde
llegaron los buenos.
¡Y he llegado, Dios mío!...
Pero luego,
un velón y una manta
en el suelo.

Limoncito amarillo
limonero.
Echad los limoncitos
al viento.
¡Ya lo sabéis!... Porque luego
luego,
un velón y una manta
en el suelo.

Sobre el cielo negro,
culebrinas amarillas.

Conjuro

La mano crispada
como una Medusa
ciega el ojo doliente

עַל שְׁחוֹר הַשָּׁמַיִם
תְּוִים צְהֻבִּים שֶׁל מֵטֵאוֹרִים.

בָּאתִי לָעוֹלָם הַזֶּה עִם עֵינַיִם
וְאֲנִי יוֹצֵא בִּלְעָדֵיהֶן.
אָדוֹן הַכְּאֵב הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר!
מַה שֶּׁנִּשְׁאָר לִי -
נֵר וְרֶפֶד
עַל הַקַּרְקַע.

רָצִיתִי כָּל כָּךְ לְהַגִּיעַ
לְאָן שֶׁהַטּוֹבִים יַגִּיעוּ
וְהִגַּעְתִּי, אֱלֹהַי! ...
מַה שֶּׁנִּשְׁאָר לִי -
נֵר וְרֶפֶד
עַל הַקַּרְקַע.

לִימוֹנִי הַקָּטָן, לִימוֹנְצִ'יק,
עֵצֵי לִימוֹנִים צְהֻבִּים כְּשֶׁמֶשׁ.
פַּזְרוּ זַרְעֵיהֶם
לָרוּחַ!..
אַתֶּם כְּבָר יוֹדְעִים... כִּי
מַה שֶּׁנִּשְׁאָר לִי -
נֵר וְרֶפֶד
עַל הַקַּרְקַע.

עַל שְׁחוֹר הַשָּׁמַיִם
תְּוִים צְהֻבִּים שֶׁל מֵטֵאוֹרִים.

כְּשׁוּף

כַּף-יָד מִתְעַקֶּמֶת
כְּמוֹ מְדוּזָה *)
מְעַוֶּרֶת אֶת הָעַיִן הַדּוֹמַעַת

del candil.

As de bastos.
Tijeras en cruz.

Sobre el humo blanco
del incienso, tiene
algo de topo y
mariposa indecisa.

As de bastos.
Tijeras en cruz.

Aprieta un corazón
invisible, ¿la veis?
Un corazón
reflejado en el viento.

As de bastos.
Tijeras en cruz.

Memento

Cuando yo me muera,
enterradme con mi guitarra
bajo la arena.

Cuando yo me muera
entre los naranjos
y la hierbabuena.

Cuando yo me muera,
enterradme si queréis

שֶׁל הַמְּנוֹרָה.

אַס תִּלְתָּנִים
כִּצְלָב מִסְפָּרַיִם.

עָשָׁן לָבָן. בְּרֶקַע
שֶׁל קְטֹרֶת,
אֵיזוֹ דְּמוּת מְרַפְרֶפֶת -
פַּרְפָּר אוֹ עָשׁ – אֵין לָדַעַת.

אַס תִּלְתָּנִים
כִּצְלָב מִסְפָּרַיִם.

לֵב בִּלְתִי נִרְאֶה לְעַיִן.
אַתָּה רוֹאֶה אֵיךְ דָּחַסוּהוּ?
אֵיךְ הַלֵּב הֶמָּעוּךְ
מִשְׁתַּקֵּף בָּרוּחַ?

אַס תִּלְתָּנִים
כִּצְלָב מִסְפָּרַיִם.

*) הכוונה למדוזה גורגונה ממיתולוגיה יוונית.
מדוזה הפכה לאבן את כל מי שראה אותה

Memento
*)

כְּשֶׁאֲנִי אָמוּת,
קִבְּרוּ אוֹתִי עִם הַגִּיטָרָה
בְּחוֹל הַקַּרְקַע

כְּשֶׁאֲנִי אָמוּת
בֵּין עֵצ תַּפּוּז פּוֹרֵחַ
וְנַעְנַע.

כְּשֶׁאֲנִי אָמוּת,
קִבְּרוּ אוֹתִי, אִם תִּרְצוּ בְּכָךְ,

en una veleta.

¡Cuando yo me muera!

בְּתוֹךְ הַשַּׁבְשֶׁבֶת.

כְּשֶׁאֲנִי אָמוּת!

*) memento mori (זכור את המוות! – לטינית)

Tres ciudades

A Pilar Zubiaurre

Malagueña

La muerte
entra y sale
de la taberna.

Pasan caballos negros
y gente siniestra
por los hondos caminos
de la guitarra.

Y hay un olor a sal
y a sangre de hembra,
en los nardos febriles
de la marina.

La muerte
entra y sale,
y sale y entra
la muerte
de la taberna.

שָׁלוֹשׁ עָרִים

לפילאר סוביאורה

מַלְגוּאֶנְיָה
*)

הַמָּוֶת
נִכְנַס לַבֵּית-הַיַּיִן
וְיָצָא מִמֶּנּוּ.

סוּסִים שְׁחוֹרִים מוֹצְאִים דֶּרֶךְ,
וְאֲנָשִׁים מֵעוֹלָם הַפֶּשַׁע
עוֹבְרִים בְּעֹמֶק
הַגִּיטָרָה.

וְיֵשׁ רֵיחַ מֶלַח
וְשְׁלוּלִית דָּם נָשִׁי מִתְקָרֶשֶׁת
בֵּין שִׂיחֵי נַרְד הַקּוֹדֵחַ
עַל חוֹף הַיָּם הַפָּתוּחַ..

הַמָּוֶת
נִכְנַס לַבֵּית-הַיַּיִן
וְיָצָא מִמֶּנּוּ.
יוֹצֵא וְנִכְנָס הַמָּוֶת
שֶׁל בֵּית-הַיַּיִן.

*) מלגה – עיר ומחוז באנדלוסיה, מלגואניה – אחד מריקודים בסיגנון פלמנקו

Barrio de Córdoba

Tópico nocturno

En la casa se defienden
de las estrellas.
La noche se derrumba.
Dentro, hay una niña muerta
con una rosa encarnada
oculta en la cabellera.
Seis ruiseñores la lloran
en la reja.

Las gentes van suspirando
con las guitarras abiertas.

Baile

La Carmen está bailando
por las calles de Sevilla.
Tiene blancos los cabellos
y brillantes las pupilas.

¡Niñas,
corred las cortinas!

En su cabeza se enrosca
una serpiente amarilla,
y va soñando en el baile
con galanes de otros días.

¡Niñas,
corred las cortinas!

שְׁכוּנָה בְּקוֹרְדוֹבָה

נושא לילי

הֵם מְגִינִים עַל עַצְמָם בְּבַיִת
מִכּוֹכָבֵי הַשָּׁמַיִם.
מִתְמוֹטֵט מִכְאֵב הַלַּיְלָה.
בִּפְנִים שׁוֹכֶבֶת נַעֲרָה מֵתָה
עִם פֶּרַח אָדֹם, עִם הַוֶּרֶד
הַנִּסְתָּר בְּשֵׂעָרָהּ הַפָּרוּעַ.
שֶׁשֶׁת זְמִירִים מִתְאַבְּלִים עָלֶיהָ
בְּחַלּוֹן עַל הָרֶשֶׁת.

גְּבָרִים נֶאֱנָחִים בַּחֶדֶר
עִם גִּיטָרוֹת פְּתוּחוֹת לְזֶמֶר.

רְקִידָה

כַּרְמֶן רוֹקֶדֶת
בִּרְחוֹבוֹת סֵבִילְיָה.
לְשֵׂעָרָהּ צֶבַע כֶּסֶף,
אִישׁוֹנָהּ כְּיַהֲלוֹם זוֹרֵחַ.

יְלָדוֹת,
סִגְרוּ אֶת הַתְּרִיסִים!

עַל רֹאשָׁהּ מִתְכָּרֵךְ בִּסְפִירָלָה
נָחָשׁ צָהוֹב כְּכוֹתֶרֶת,
הִיא חוֹלֶמֶת בְּרִקּוּדֶיהָ
עַל הַמַּעֲרִיצִים מִיָּמִים עָבְרוּ.

יְלָדוֹת,
סִגְרוּ אֶת הַתְּרִיסִים!

Las calles están desiertas
y en los fondos se adivinan,
corazones andaluces
buscando viejas espinas.

¡Niñas,
corred las cortinas!

הָרְחוֹבוֹת נְטוּשִׁים מִהַבֹּקֶר,
מַה הַסִּבָּה, אֶפְשָׁר לְהַנִּיחַ:
לְבָבוֹת אֲנָשֵׁי אַנְדָלוּסִיָה
נִזְכָּרִים בְּקוֹצִים שֶׁל פַּעַם.

יְלָדוֹת,
סִגְרוּ אֶת הַתְּרִיסִים!

Seis caprichos

Regino Sainz de la Maza

Adivinanza de la guitarra

En la redonda
encrucijada,
seis doncellas
bailan.
Tres de carne
y tres de plata.
Los sueños de ayer las buscan

pero las tiene abrazadas,
un Polifemo de oro.
¡La guitarra!

Candil

¡Oh, qué grave medita
la llama del candil!

Como un faquir indio
mira su entraña de oro
y se eclipsa soñando

שִׁשָּׁה קַפְּרִיצִ'יו

לרגינו סאינס דה לה מסה

חִידַת הַגִּיטָרָה

בְּאֶצְמַע הַדֶּרֶךְ,
בְּצֹמֶת,
שֵׁש נַעֲרוֹת
רוֹקְדוֹת יַחַד -
שָׁלוֹשׁ מִחַי הֵן,
שָׁלוֹשׁ מִכֶּסֶף.
חֲלוֹמוֹת שֶׁל אֶתְמוֹל לָהֶן בָּאוּ,

אַךְ אוֹתָן מְחַבֵּק בְּחֹזֶק -
כֻּלּוֹ זָהָב - פּוֹלִיפֶמוֹס.
הַגִּיטָרָה!

מְנוֹרַת הַשֶּׁמֶן

הוֹ, כַּמָּה עֲמוּקָה מְדִיטַצְיָה
שֶׁל לַהַב מְנוֹרַת הַשֶּׁמֶן!

הוּא כְּמוֹ פָּקִיר הֹדִּי
שֶׁאֶל תּוֹכוֹ שֶׁל זָהָב שׁוֹקֵעַ
וּבְחֲלוֹמוֹ פּוֹרֵחַ

atmósferas sin viento.

Cigüeña incandescente
pica desde su nido
a las sombras macizas,
y se asoma temblando
a los ojos redondos
del gitanillo muerto.

Crótalo

Crótalo.
Crótalo.
Crótalo.
Escarabajo sonoro.

En la araña
de la mano
rizas el aire
cálido,
y te ahogas en tu trino
de palo.

Crótalo.
Crótalo.
Crótalo.
Escarabajo sonoro.

Chumbera

Laoconte salvaje.

¡Qué bien estás
bajo la media luna!

בְּאֲוִירָה לְלֹא רוּחַ.

הוּא כְּמוֹ חֲסִידָה נִפְעֶמֶת
שֶׁמִּקִּנָּהּ נוֹקֶרֶת
אֶת הַצְּלָלִים שֶׁל לַיְלָה,
וּמְסְתַּכֶּלֶת רוֹעֶדֶת
לְעִגּוּלֵי הָעֵינַיִם
שֶׁל יֶלֶד צוֹעֲנִי גוֹוֵעַ.

קַסְטָנִים
(רעשנים)

קַסְטָנִים,
קַסְטָנִים,
קַסְטָנִים,
חִפּוּשִׁית זוּגִית מְצַלְצֶלֶת.

בְּרֶשֶׁת
שֶׁל כַּפּוֹת-הַיָּדִים
אַתְּ רוֹטֶטֶת
בָּאֲוִיר הַחֵמַם,
וּטְרִילֵךְ טוֹבֵעַ
בְּעֵץ גּוּפַיִךְ.

קַסְטָנִים,
קַסְטָנִים,
קַסְטָנִים,
חִפּוּשִׁית זוּגִית מְצַלְצֶלֶת.

קַקְטוּס

לַאוֹקוֹאוֹן פֶּרֶא.

כַּמָּה טוֹב אַתָּה
תַּחַת חֲצִי-יָרֵחַ!

Múltiple pelotari.

¡Qué bien estás
amenazando al viento!

Dafne y Atis,
saben de tu dolor.
Inexplicable.

Pita

Pulpo petrificado.

Pones cinchas cenicientas
al vientre de los montes,
y muelas formidables
a los desfiladeros.

Pulpo petrificado.

Cruz

La cruz.
(Punto final
del camino)

Se mira en la acequia.
(Puntos suspensivos.)

מְשַׁחֲקִים פֶּלוֹטָה בְּצַוְתָּא .

כַּמָּה טוֹבִים אַתֶּם בְּרֶגַע
שֶׁמְּאַיֵּמִים עַל הָרוּחַ!

דַּפְנָה וְאַטִּיס
אֶת כְּאֵבְכֶם יָבִינוּ.
אַתֶּם לֹא נְתוּנִים לְפֶשֶׁר.

אֶגֶבָה

תְּמָנוּן שֶׁהָפַךְ לְאֶבֶן.

אַתָּה שָׂם חִשּׁוּקִים בְּצֶבַע אֶפֶר
עַל הַהַרִים, עַל הַכֶּרֶס,
וְתִלִּים מַפְלִיאִים מַנִּיחַ
עַל הַגֵּיאָיוֹת בְּחֹשֶׁךְ.

הַתְּמָנוּן שֶׁהָפַךְ לְאֶבֶן.

הַצְּלָב

הַצְּלָב
(נְקוּדַת סִיּוּם
שֶׁל הַדֶּרֶךְ)

הוּא מִסְתַּכֵּל בִּתְעָלַת הַמַּיִם...
(שְׁלוֹשׁ נְקוּדוֹת.)

<u>הערות ל"ששה קפריצ'יו"</u>

חידת הגיטרה

שש נערות – שישה מיתרים של גיטרה ספרדית. בעבר עשו אותם מ"גידים" – מעיים של בהמות. שלושה מיתרים עם הצליל הנמוך ליפפו בחוט אדר מצופה כסף.
פוליפמוס – במיתולוגיה יוונית הוא ענק (ציקלופ) בעל עין אחת (רמז לחור עגול באמצע גוף של הכלי. צבע של גוף הגיטרה זהוב, מכאן "כולו זהב"

קַסְטָנִים

אצבעות יד עקומות בזמן הנגינה מושוות לרגליים של עכביש. השבט (מקל ממנו בנויים הקסטנים) מצלצל כמו חיפושית

קקטוס

לאוקואון (מבטאים במלעיל) במיתולוגיה יוונית – כוהן העיר טרויה. הוא הזהיר את בני עירו מהכנסת פסל של סוס עץ, אשר נתנו להם האויבים היוונים במתנה עם הקדשה לאלה אתנה. אז ירה לאוקואון חץ בוער לעבר הסוס, ואתנה התרגזה ושלחה שני נחשי ים ענקיים אשר חנקו את לאוקואון ואת שני בניו. ישנו פסל מפורסם עתיק המתאר את האירוע . לקקטוס ישנם ענפים רבים עקומים בצורות שונות כמו הנחשים בפסל.
פלוטה – משחק קבוצתי עם כדור ליד הקיר, דומה קצת לטניס.
דפנה ואטיס – גיבורים ממיתולוגיה יוונית. נִמְפָּה דפנה התאהבה בבן-תמותה יפה אטיס. האל אפולו רצה את דפנה לעצמו, וכשלא הספיק לתפוסה, הפך אותה לשיח. מעלי השיח הוא עשה לו זֵר (מכאן שם השיח).